

Metodika čtení a psaní s porozuměním ve 2. a 3. ročníku

Mgr. Alena Bára Doležalová

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OBSAH

I. ÚVOD	3
II. METODICKÉ MATERIÁLY VHODNÉ PRO VÝUKU	4
III. ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST	7
IV. ČTENÍ A ČTENÁŘSTVÍ	9
V. VÝUKA ČTENÍ VE 2. A 3. ROČNÍKU	
1. Úkoly a cíle ve 2. ročníku	10
2. Úkoly a cíle ve 3. ročníku	10
3. Základní metody práce pro rozvoj kvality čtení ve 2. ročníku	11
4. Základní metody práce pro rozvoj kvality čtení ve 3. ročníku	14
5. Další metody a formy práce ve 2. a 3. ročníku	17
VI. LITERÁRNÍ VÝCHOVA VE 2. A 3. ROČNÍKU	
1. Literární výchova	22
2. Pohádky	22
3. Mimočítanková četba	23
VII. PRÁCE S TEXTEM VE 2. A 3. ROČNÍKU, ČINNOSTI, KTERÉ ZVYŠUJÍ POROZUMĚNÍ A ROZVÍJEJÍ ČTENÁŘSKÉ DOVEDNOSTI	
Náměty pro práci s textem a ke zvyšování porozumění čtenému	24
VIII. DIDAKTICKÁ HRA, AKTIVIZUJÍCÍ METODY PRÁCE, METODY AKTIVNÍHO VYUČOVÁNÍ	
1. Didaktická hra (DH)	29
2. Řečová, komunikační cvičení	30
3. Metody aktivního vyučování	32
IX. POZNÁMKY K VÝUCE PSANÍ VE 2. A 3. ROČNÍKU	
1. Proč je třeba se učit psát?	34
2. Obsah učiva psaní ve 2. a 3. ročníku	34
3. Metody nácvičku pravopisu	35
X. MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY A ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA	39
XI. EVALUAČNÍ TESTY – KONTROLA POROZUMĚNÍ	43
XII. ZÁVĚR	43

ISBN 978-80-87433-19-5

© Tvořivá škola, www.tvorivaskola.cz

I. ÚVOD

Čtení a psaní je ve 2. i 3. ročníku součástí výuky českého jazyka. Úkoly a cíle předmětu, metody a formy práce vycházejí z požadavků základních školských dokumentů a jednotlivé školy je mají zpracovány ve svých ŠVP. Třetím ročníkem končí tzv. I. vzdělávací období. Žáci by měli splňovat kritéria stanovených výstupů.

Složky předmětu český jazyk:

- komunikační výchova
- čtení a literární výchova
- psaní
- jazyková výchova

V komunikační výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), mluvit a rozhodovat se na základě vnímaných pokynů a přečteného textu. Žáci se učí výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, učí se rozumět různým typům textů.

Při výuce čtení vedeme žáky ke čtení přiměřeně náročných, uměleckých i naučných textů přiměřeným tempem, jasně, zřetelně a s porozuměním. Čtení podporuje rozvoj slovní zásoby a schopnosti správně a srozumitelně se vyjadřovat. Při práci s texty žáci získávají mnohé čtenářské dovednosti, které podporují rozvoj jejich celkové čtenářské gramotnosti.

Literární výchova je prostředkem k seznamování se s vhodnou literární tvorbou pro mladší školní věk, jejich autory i ilustrátory v různých jejích podobách (knihy, CD, DVD, besedy).

Psaní nadále podporuje správné psací dovednosti a návyky při psaní slov, slovních spojení a textů přiměřeného obsahu a rozsahu. Také tady je podporováno psaní s porozuměním.

Jazyková výchova rozvíjí vyjadřování se žáků spisovným jazykem, poznání základní mluvnické stavby jazyka a napomáhá osvojování základních pravopisných jevů.

Obsah jednotlivých složek se při výuce prolíná, propojuje a vzájemně doplňuje.

II. METODICKÉ MATERIÁLY VHODNÉ PRO VÝUKU

Mezi základní materiály vhodné pro činnostní výuku čtení a psaní patří učebnice a pracovní sešity, čítkany a písanky pro 2. a 3. ročník, kterých je na trhu dostatek.

Tvořivá škola připravila nový soubor názorných učitelských a žákovských pomůcek pro činnostní výuku Čj v 0. až 5. ročníku. Pomůcky umožňují efektivní činnostní výuku a aktivní zapojení žáků. Napomáhají rozvoji čtení a psaní s porozuměním a různými činnostmi upevňují mluvnické učivo v jednotlivých ročnících. Součástí pomůcek jsou metodické návody na jejich smysluplné využití.

Pro práci ve 2. a 3. ročníku jsou vhodné tyto materiály:

Pracovní sešit pro 2. ročník – učení hrou s myškou Všudybylkou

V motivačním a esteticky velmi pěkně provedeném pracovním sešitě najdete mnoho vybraných tvořivých cvičení, krásných říkadel, básniček, hádanek a pohádek, které mají děti moc rády. Můžete se zde také naučit s dětmi zpívat jednu písničku, která má nádhernou melodii a text od pana Václava Čtvrtka. Za účelem rozvoje mezipředmětových vztahů a také proto, že děti mají rády přírodu, jsme do pracovního sešitu zařadili i čtvero ročních období. Pro práci s pracovním sešitem děti motivují a celým sešitem je provádějí pejsek Ťapka, kocourek Mourek a myška Všudybylka. Věrní kamarádi, se kterými žáčci prožijí celý školní rok.

Pracovní sešit pro 3. ročník – vyjmenovaná slova BFLM PES SE VEZE – poznáváme vyjmenovaná slova

Nový výtvarně jedinečný pracovní sešit, který se vzájemně doplňuje s pomůckou Pracovní karty a šablony pro činnostní učení Čj ve 3. ročníku. Tyto materiály nabízejí jedinečnou možnost, jak bezbolestně zvládnout výuku základních vyjmenovaných slov, a tvoří velmi silný didaktický pár pro výuku této obtížné látky.

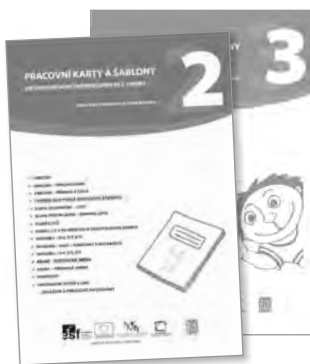
Pravopis vyjmenovaných slov prolíná výukou celého 3. ročníku a procvičuje se také v dalších ročnících. Je to učivo pro žáky obtížné, zejména proto, že zvládnutí učiva nezávisí jen

na znalosti jednotlivých řad VS, ale na pochopení významu slova a pochopení významu slov příbuzných. Při vyvozování učiva o vyjmenovaných slovech je potřeba, aby žáci nejdříve dobře znali řadu základních VS, rozuměli jejich významu a dokázali je užívat v různých spojeních či větách. Až pak se postupně přidávají neblížíší a později i obtížnější slova příbuzná. Procvičování VS se proto objevuje i v dalších ročnících tak, aby žáci měli dostatek času na upevnění tohoto učiva. Materiály nabízejí mnoho různých činností (přehledy VS, kartičky, obrázky, rébusy, doplňovačky, křížovky apod.), které napomáhají lepšímu zapamatování VS, jejich porozumění a osvojení.

Pracovní karty a šablony pro činnostní učení Čj ve 2. a 3. ročníku (32 a 34 čb stran)

Soubory pomůcek pro efektivní výuku českého jazyka jsou doplněné praktickým metodickým návodem. Sady obsahují speciálně vybrané postupy, které byly vytvořeny za účelem vyvozování učiva, jeho procvičování a současného rozvoje klíčových kompetencí. Všechny postupy umožňují aktivní a smysluplné zapojení žáků do výuky gramatiky a čtení a psaní s porozuměním. Sady jsou určeny k rozkopírování pro žáky. Lze je využívat v průběhu celého školního roku podle právě probíraného tématu.

Soubory Pracovních karet a šablon pro činnostní učení Čj ve 2. a 3. ročníku

byly vytvořeny rovněž v programech ActivStudio a SMART Notebook pro práci s interaktivní tabulí. Obsahují stejné postupy jako tištěné karty a šablony pro činnostní učení Čj ve 2. a 3. ročníku. Tištěné karty a šablony spolu s kartami a šablonami v programech na interaktivní tabuli lze výborně využít pro tzv. činnostní učení s interaktivní tabulí. Tento nový styl výuky se nám v praxi velmi osvědčil a přináší velmi zajímavé výsledky. Paralelní používání didaktických pomůcek v rukou žáků a interaktivní tabule umožňuje smysluplné využití multimediální techniky – efektivní motivaci, aktivní zapojení všech žáků všemi smysly i průběžnou zpětnou vazbu. Vyžaduje však, aby učitel uměl učit činnostně a zároveň měl možnost používat moderní multimediální techniku v každodenní výuce.

